

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.265/2018/5. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Juhász Barnabás ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - dr. Bohács Zsolt ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés semmisségének megállapítása iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 5.P.20.966/2016/46. sorszámu ítélete ellen a felperes által 50. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részében részben megváltoztatja, a Magyar Állam javára megfizetendő le nem rótt kereseti illeték összegét a felperes vonatkozásában 109 800 (százkilencezer-nyolcszáz), míg az alperes vonatkozásában 36 000 (harminchatezer) forintra felemeli, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 5 400 (ötezer-négyszáz) forint áfát tartalmazó 25 400 (huszonötezer-négyszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak 146 460 (száznegyvenhatezer-négyszázhatvan) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Megállapítja, hogy az alperes 43 200 (negyvenháromezer-kétszáz) forint fellebbezési illeték visszatérítésére jogosult.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes 2006. 06. 08. napján az alperes jogelődjével, a '**jogelőd neve**'-vel HIT20000/06. számon CHF devizaalapú, változó kamatozású kölcsönszerződést kötött egy Suzuki Swift 1,3 Gs új személygépkocsi vásárlásának finanszírozására. A kölcsön összege 2 898 000 forint, melynek törlesztését a felperes 120 hónapon át vállalta azzal, hogy az összes törlesztőrészlet 3 673 200 forint. A szerződés szerint a THM mértéke 5,00 %, a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása Havi fix konstrukció keretében történt. Az alperes által alkalmazott - szerződésben nem rögzített ellenértékű - díjakat, költségeket a szerződéshez tartozó Hirdetmény tartalmazza.

A kölcsönbevevő nyilatkozott, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak hátoldalán lévő opciós- és adásvételi szerződésben, valamint Üzletszabályzatban (HIT/2005.06.01.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat a jelen nyilatkozat aláírásában magára nézve kötelezőnek ismerte el.

A kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő - azonos törlesztőrészek mellett - meghosszabbodik, a visszajáró kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) a hitelező visszaulja a kölcsönbevevőnek.

A felek ugyanezen a napon kelt opciós szerződéssel vételi jogot alapítottak az alperes javára a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének elsődleges biztosítására, annak biztosítására tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat kötöttek ki. Az opciós szerződés 4. pontja szerint a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartamra kötötték ki, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja a hitelező, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesíti.

A '**jogelőd neve**' 2010. 08. 31. napján beolvadt a **alperes neve**-be.

A felperes fizetési kötelezettségének nem teljesítése miatt a szerződést az alperes először 2013. 02. 13. napján mondta fel, majd a felek a szerződést visszaállították. A felperes a fizetési kötelezettségével ismét elmaradt, az alperes 2014. 09. 03. napjára a szerződést felmondta és az opciós jogot gyakorolta. A felperes a gépjárművet nem adta az alperes birtokába. Az alperes a 2014. évi XL. törvényben előírt elszámolási kötelezettségének eleget tett, az elszámolás felülvizsgált.

A szerződő felek között történt egyeztetést követően az alperes 2016. 06. 26. napjával a szerződéseket visszaállította, melynek során a felmondás miatt kiterhelt tőke és a meg nem fizetett kamatot tőketartozásként tartotta nyilván. A havi fix konstrukcióra tekintettel az árfolyamgyűjtő számla is visszaállításra került az eredeti összegekkel.

A felperes a keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjai, a Hpt. 203. § (1), (6), (7) bekezdéseiben írt tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt a Polgári Törvény-könyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 200. § (2) bekezdése és Hpt. 5. § (2) bekezdés d) pontja alapján.

Kérte az alperes HIT/2005.06.01. számú Üzletszabályzata semmissé nyilvánítását, mivel nem felel meg a Hpt. 210. § (2), 212. és 213. § rendelkezéseinek, ezért egyrészt jogszabályba ütköző, másrészt tisztességtelen. Nem felel meg a Hpt. 209. § a) pontjának sem.

Amennyiben a bíróság nem adna helyt ez utóbbi kérelmének, úgy kérte megállapítani az Üzletszabályzat 1/16. 1/17. a)-d) pontjai, 1/18., 1/19., 1/20., 1/21., 1/22., 1/23. a)-c) pontok, 1/25., IV/4., IV/5., IV/6., V/6. és IX/3. a) pont, XI/1. és XI/2. a)-e) pontjai tisztességtelenségét. Állította, hogy az Üzletszabályzat említett rendelkezéseinek érvénytelensége az egyedi kölcsönszerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.

Kérte az opciós szerződés és az adásvételi szerződés tisztességtelenségének és érvénytelenségének megállapítását a Ptk. 205. § - 205/B. §, 209-209/B. § rendelkezései alapján.

Kérte az alperest kötelezni a '**rendszer**' forgalmi rendszerű gépjármű törzskönyvének a kiadására. A szerződés érvénytelensége jogkövetkezményeként a kölcsönszerződés ítélethozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítását, valamint az alperes 315 061 forint tőke és annak 2016. július 09. napjától fennálló törvényes kamata megfizetésére kérte kötelezni.

Az alperes a felperes keresetének az elutasítását.

Az elsőfokú bíróság a felperes és a jogelődje között 2006. 06. 08. napján HIT2000/06. számon kötött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította akként, hogy az éves ügyleti kamata mértéke 4,93 %. Megállapította, hogy a HIT2006.05.31. számú Üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperes részére a '**rendszer**' forgalmi

rendszámú gépjármű törzskönyvét, egyben kötelezte a bejegyzett vételi jog és elidegenítési, terhelési tilalom törlésére vonatkozó nyilatkozat kiadására. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Megállapította, hogy mindegyik fél viseli saját felmerült perköltségét és kötelezte a felperest és az alperest, hogy személyenként fizessenek meg az Államnak 9 453 - 9 453 forint feljegyzett kereseti illetéket.

Rögzítette, hogy a felek közötti szerződés fogyasztói szerződés, az az úgynevezett deviza törvények hatálya alá tartozik.

A Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdésének felhívásával megállapította, hogy a felek között a kölcsönszerződés létrejött, mivel az tartalmazza az alperes által nyújtott kölcsön összegét, futamidejét, a kamat mértékét, a teljes hiteldíj mutatót, amely tartalmazta a kamaton felüli egyéb költségeket is, a szerződésszegés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének feltételeit is. A felperes a kölcsönt forintban igényelte és a felvett kölcsönösszeget forintban a szerződés tartalmazta. Az alperes azt ugyancsak forintban folyósította a felperesnek. A szerződés nem svájci frank kölcsön nyújtására vonatkozik, így a deviza összege meghatározásának hiánya nem eredményezi, hogy a szerződés nem jött létre.

Megállapította, hogy a felek a fizetendő kamat összegét meghatározták részben az Üzletszabályzat IV.4. pontjában, részben pedig a kölcsönszerződés egyedi részében, amely a kölcsön összegén felül a teljes fizetendő összeget tartalmazza. A kamat nem százalékos mértékben történő meghatározása legfeljebb a szerződés érvénytelenségét vonhatná maga után a régi Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében.

Megállapította, hogy az alperes konverziós díjat csak egy alkalommal számított fel. A kamat százalékos mértéke az Üzletszabályzat IV.4. pontja és I.15. pontja alapján megállapítható, mely 4,93 %. A kamat százalékban kifejtett éves mértéke feltüntetése-nek elmaradása csupán a kölcsönszerződés formai hiányosság, az érvénytelenség oka ezért kiküszöbölhető és erre figyelemmel a szerződést a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) 1/2010. (VI. 28.) Pk vélemény 5. pont, a 6/2013. PJE. 4. pontban foglaltakra tekintettel ezen kamatláb mellett érvényessé nyilvánította.

Megállapította, hogy az Üzletszabályzat rendelkezései a peres felek szerződésének részévé váltak. Az Üzletszabályzat szerint a szerződés olyan változó kamatozású konstrukció, ahol az un. referencia kamat módosulása automatikusan maga után vonja az ügyleti kamat változását. A szerződés így meghatározza azokat a feltételeket, melyek bekövetkezése esetén az alperes jogosult egyoldalúan megváltoztatni a hiteldíjat, illetve azon belül az ügyleti kamat mértékét, a szerződés semmisége a Hpt. 213. § (1) bekezdése d) pontja alapján nem állapítható meg.

A kölcsönszerződés egyértelműen és világosan tartalmazza a hiteldíj mutató 5,00 %-os mértékét. Megállapítása szerint az alperes a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett az általa nyújtott szolgáltatások igénybevételeinek feltételeiről, valamint a feltételek módosulásáról.

A felperes nyilatkozatára alapítottn az is kimondta, hogy a szerződés minden részében egyedileg megtárgyalt volt, amelynél a tisztességtelenség nem vizsgálható.

Rögzítette, hogy az alperes nem hitelintézet, ténylegesen pénzügyi vállalkozás, mint ahogy arra a felperes is hivatkozott, pénzváltási tevékenység folytatására nem jogosult.

A Kúria a 6/2013. PJE. döntésre utalva kifejtette, hogy a szerződés alapján a felperest terhelte az árfolyamváltozásból adódó fizetési kötelezettség, melyre vonatkozóan a kockázatokról a

tájékoztatást megkapta a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt egyedi szerződés és annak elválaszthatatlan részét képező Üzletszabályzat rendelkezéseivel együttesen és a szerződéskötés előtt az üzletkötő részéről szóban, személyesen.

Amennyiben a felperes a szerződést nem olvasta el, ennek elmulasztása a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján őt terheli.

Kimondta, hogy a HIT2006.05.31. számú Üzletszabályzat IV.7. pontja a Ptk. 375. § (4) bekezdése és 374. § (2) bekezdésével ellentétes, jogszabály megkerülésére irányuló szerződési kikötés, ezért semmis.

Az opciós szerződés ezért 2011. 06. 08. napján a nélkül szűnt meg, hogy az alperes ezen jogát érvényesítette volna, ami következtében megszűnt az ennek biztosítására kikötött elidegenítési és terhelési tilalom is, és ezzel az alperes azon joga, hogy a gépjármű törzskönyvét birtokban tartsa. Nem találta megalapozottnak az alperes azon érvelését, miszerint a VI. 1. és IV.9. pontból következően a törzskönyvet mint további biztosítékot a szerződés teljesítéséig magánál tarthatja.

Rögzítette, hogy az opciós szerződés 4. pontja a szavak általánosan elfogadott értelme szerint nem az öt éves opciós jog meghosszabbítását, hanem éppen ellenkezőleg, azt tartalmazza, hogy az ötéves intervallumon belül azt követően, hogy a kölcsönbe vevő szerződésből eredő kötelezettségeit maradéktalanul teljesítette, a hitelező alperes az opciós jogával nem élhet, így az nem jogszabályba ütköző, nem semmis.

Rámutatott, hogy a felek nyilatkozatai és az elszámolási törvény 38. § (6) bekezdése szerint is a törvényi elszámolás felülvizsgált elszámolás, annak adatai más eljárásokban nem vitathatóak az elszámolási törvény 29. § szerint. Annak eltérőségei, hibái speciális eljárás keretében lettek volna vitathatóak, ezért az alperes számításait fogadta el, mind az elszámolás időpontjáig, de az azt követő időszakra is tekintve, mert nem lehet megbontani egy szerződéses jogviszony elszámolását akként önkényesen, hogy az elszámolás időpontjáig a jogszabályok által előírt módszert szerint, azt követően pedig eltérő módszerrel kerüljön sor az elszámolásra. A tanúként meghallgatott igazságügyi szakértő nyilatkozatát nem vette figyelembe, mert nem került a perben kirendelésre.

Kifejtette, hogy az alperes a perbeli szerződéssel a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint szabályozott kölcsönt nyújtott a felperesnek, nem pedig a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (továbbiakban: Tpt.) akkor hatályos 81. §-a aszerinti befektetési szolgáltatást végzett. A felek között deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelynek lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor. A deviza alapú kölcsön mögött - figyelemmel a pénzügyi intézményekre vonatkozó közjogi jellegű szabályokra - devizaforrás áll. Annak, hogy a szerződés pénzügyi forrását az alperes milyen pénzügyi műveletekkel teremtette meg, a felek szerződésének szempontjából nincs jelentősége, ezért a bíróság a felperes e kereseti kérelmét elutasította.

A felperes tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmét sem találta megalapozottnak.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján úgy határozott, hogy mindegyik fél maga viseli saját perköltségét. A 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a peres feleket egyenlő mértékű, a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt eljárási illeték megfizetésére.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és annak megállapítását kérte, hogy a felek közötti kölcsönszerződés semmis a Hpt. 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjai, valamint a Ptk. 217. § (1) bekezdése, 218. § (1) bekezdése alapján. Kiemelte, hogy a szerződés nem tartalmazza a kölcsön fő ellenszolgáltatását, az éves százalékban kifejezett ügyleti kamat mértékét. Utalt arra, hogy a finanszírozási kérelmek nem képezik a szerződés részét, azonban azok sem tartalmazzák a kölcsönszerződés jogszabály által előírt valamennyi elemét. Az alperes részéről nem volt olyan írásba foglalt és aláírt nyilatkozat, mely az ügyleti kamat mértékét tartalmazza.

Sérelmezte a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását és annak ítélethozatalig történő időre való hatályossá nyilvánítását kérte. Másodlagosan utalt arra, hogy a bíróság a felek szerződéses szabadságát nem törhette volna át, a felek konszenzusa nélkül szerződési akaratot nem pótolhatta. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Hpt. 205. § (1) és (2) bekezdését is és utalt az Európai Unió Bíróságának C-618/10. számú ügynevezett Banco Espanol ügyében hozott ítéletére is. Állította, hogy a teljes szerződés érvénytelenségét okozza, hogy a kamatláb csak számítás útján határozható meg, feltüntetésének hiányában a szerződés olyan lényeges tartalmi elemében nem született megállapodás, mely nélkül a szerződés érvényes létrejötte nem állapítható meg.

Sérelmezte az elsőfokú bíróság által ügyleti kamat mértékeként meghatározott 4,93 %-os összeget, mivel az alperes nyilatkozata szerint a hiteldíj kizárólag az ügyleti kamatot foglalja magában, melyből következően a teljes hiteldíjmutatónak az ügyleti kamat mértékével megegyezőnek kellene lennie. Ennek ellenére a THM mértéke 5 %, az alperes az általa hivatkozott 4,93 %-os ügyleti kamat és e közötti különbség mibenlétére nem nyilatkozott.

Álláspontja szerint tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes konverziós díjat csak egy alkalommal számított fel, e körben utalt a Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú közbenső ítéletében foglaltakra, illetőleg arra, hogy az alperes két ízben mondta fel a kölcsönszerződést, amikor is konverziós költséget, árfolyamrést és árfolyam-különbözetet is felszámított.

Továbbra is hangsúlyozta, hogy az árfolyamrés a Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú közbenső ítélete alapján olyan költség, melyet a teljes hiteldíjmutatóban kellett volna szerepeltetni és költségként százalékos formában is meg kellett volna határozni a szerződésben, ennek hiányában a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjában foglaltakat sérti. Mivel a szerződés a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb esetleges költségek meghatározását és összegét, vagy ezekre vonatkozó becslést nem tartalmaz, sérti a Hpt. 213. § rendelkezéseit. Utalt arra, hogy a kölcsönszerződésben a hirdetményt az alperes nem nevezte meg és nem is mellékelte.

Állította, hogy az üzletszabályzat IV.4. pontjában alkalmazott képlettel a kamat százalékos értéke nem határozható meg, ezen állítását számokkal is igyekezett alátámasztani.

Harmadlagosan kérte a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja alapján arra hivatkozva, hogy olyan ügyleti kamatot nem lehet megváltoztatni, ami a szerződésben nincs meghatározva. Álláspontja szerint e körben az ítélet figyelmen kívül hagyta a 2014. évi XXXVIII. törvényt (továbbiakban: jogegységi törvény) rendelkezéseit.

Állította, hogy az egyedi kölcsönszerződés és mellékletét képező opciós és adásvételi szerződések teljes egészében blanketta szövegek, kizárólag az alperes által előírt szabályokat, szerződési feltételeket tartalmazzák, azokat a felek egyedileg nem határozták meg. Ennek ellenkezőjét az alperesnek kellett volna bizonyítania, melynek az elsőfokú eljárásban nem tett eleget, ezért nem alapos az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy az alperes tájékoztatási kötelezettségének eleget tett.

Állította, hogy az általános szerződési feltétel tartalmának megismerésére nem volt lehetősége, ezért az alperes HIT/2005.06.01. számú üzletszabályzata nem vált a szerződés részévé.

A kamatra vonatkozó rendelkezéseket az üzletszabályzat különböző pontjai tartalmazzák, abban olyan utaló rendelkezés, mely felhívna a figyelmet arra, hogy a kamatterhekre hol találja meg a rendelkezéseket, nincsen. Az üzletszabályzat ezen vitatott pontja tisztességtelen, mivel a kölcsönszerződés kötelező tartalmi elemeként rögzítendő kamat mértéke megállapításához

aránytalán terhet ró a fogyasztóra. Erre tekintettel az alperes üzletszabályzatát a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére figyelemmel semmisnek tekinti.

Negyedlegesen kérte az alperes HIT/2005.06.01. számú üzletszabályzat I/16., I/17. a)-d), I/18., I/19., I/20., I/22., I/23. a)-c), I/25., IV.5., IV/6., V/6., IX/3. a), XI.1., XI.2. a)-e) és XI.3. pontja érvénytelenségének megállapítását. E körben hivatkozott a Szegedi Ítéltábla Pf.20.452/2007/3. sorszámu közérdekű ítéletében foglaltakra, kiemelve, hogy ezen ítélet az üzletszabályzat XII.1. pontjának érvénytelenségét mondta ki, ezért az alperes által később megalkotott üzletszabályzatok a jogvita megítélése során nem alkalmazhatóak.

Ötödlegesen kérte annak megállapítását, hogy az alperes a jogszabályi követelményeknek megfelelően az árfolyamkockázatról nem tájékoztatta, ezért az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés érvénytelen, amely a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi. Az alperest a Hpt. 203. § (1), (6), (7) bekezdés a) pontja alapján tájékoztatási kötelezettség terhelte, ennek ellenére külön kockázatteltáró nyilatkozatot nem készített, azt a felperessel nem írta alá, ekként a szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján jogszabályba ütközése miatt semmis. E körben hivatkozott a PSZÁF Felügyeleti Tanácsának a lakossági hitelezés előzetes ügyféltájékoztatás és fogyasztóvédelmi elveiről szóló 9/2006. (XI.07.) számú ajánlására, valamint arra is, hogy a PSZÁF megbírságolta az alperest, mert az ügyféltájékoztatási szabályokat megsértve 2005. és 2008. évek között nem alkalmazott kockázatteltáró nyilatkozatot. Sérelmezte, hogy ennek ellenére az elsőfokú bíróság a bizonyítás kötelezettségét a felperesre terhelte.

Állította, hogy a kölcsön nyújtása előtt az alperes jövedelmi-vagyoni viszonyait megvizsgálta, ez a hitelező ráutaló magatartásának minősül arra vonatkozóan, hogy az adós képes teljesíteni. Szakszerű működés esetében az alperesnek a havi törlesztőrészek emelkedését maximálnia kellett volna a megvizsgált jövedelem közelében. Utalt arra, hogy a Ptk. 205/B. § (2) bekezdésére is figyelemmel a deviza-elszámolásra vonatkozó külön figyelemfelhívást kell alkalmazni, mivel az nem tekinthető tipikusnak. Sérelmezte, hogy habár havi fix konstrukcióban állapodtak meg, az alperes 2014. június 5. napjától magasabb összegeket számlázott felé.

Továbbra is állította, hogy az alperes pénzváltási tevékenységre nem volt jogosult, ezért devizát sem szerezhett be, ebből eredően pedig semmilyen konverziós költség és árfolyamváltozásból eredő költség felszámítására nem volt jogosult.

Hivatkozott arra is, hogy mivel az egyedi kölcsönszerződés érvényesen nem jött létre, annak azonnali hatályú felmondással történő megszüntetése sem volt lehetséges.

Kérte az ítélet felülvizsgálatát a felülvizsgált törvényi elszámoláson alapuló kölcsön-viszony elszámolására, és az alperes kötelezését 2014. szeptember 1. napjától 2017. július 7. napjáig részletes elszámolás csatolására. Állítása szerint a felülvizsgált elszámolásra tekintet nélkül az elszámolás forintosításának helyessége vizsgálható, az elsőfokú bíróság összeecsúsztatta az alperes tisztességtelensége miatt szükségessé vált törvénybeli konvalidálódás következménye miatti elszámolást a jelen peres eljáráshoz tartozóan a Pp. és Ptk. által felperesre előírt követelésének összegszerűségét bizonyítandó elszámolással. Utóbbira az elszámolási törvény nem vonatkozik. Továbbra is állította, hogy az alperes 315 061 forinttal és annak járulékaival tartozik a helyes elszámolás szerint. Részletesen kifejtette az általa helyesnek ítélt elszámolás elveit, valamint hivatkozott az Alkotmánybíróság III/1339/2016. számú határozatára.

Számítási dokumentumokkal bizonyította, hogy az alperes nem kölcsönjogviszonyt számolt el, azonban ezen bizonyítékok értékelését az elsőfokú bíróság ítélete nem tartalmazta. Az alperes szerződésben kinyilatkoztatott akaratával ellentétben nem kölcsönjogviszony teljesítést számolt el, amiből következően a felek a közös egybehangzó akarata hiányzik, azaz a szerződés nem jött létre.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perkölségben való marasztalását kérte.

Nem vitatta, hogy az ügyleti kamat százalékban kifejezett mértékét a szerződés nem tartalmazza, ez azonban a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján csupán a szerződés részleges érvénytelenségét jelenti, az érvénytelenségi ok pedig kiküszöbölhető a szerződés érvényesség nyilvánításával. Hivatkozott a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.457/2016/5/II. sorszám alatti ítéletére, mely szerint az induló kamatláb felülvizsgált elszámolása során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, ez által a szerződés érvényessé vált.

A felperes Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított hivatkozása körében rögzítette, hogy a THM-nek csak a létrejött szerződéshez kapcsolódó szerződésszerű adósi teljesítés esetén felmerülő költségeket kell tartalmaznia, a szerződésszegő magatartások miatt esetlegesen felmerülő többletkiadásokat nem. A THM számítása során figyelembe nem vett esetleges fizetési kötelezettségeket az alperes az egyedi szerződésben, üzletszabályzatban, illetve hirdetményben határozta meg, mely utóbbi szintén a szerződéshez tartozik. Rögzítette, hogy a THM téves számításra alapuló feltüntetése sem eredményezné a szerződés semmisségét.

Utalt arra, hogy az árfolyamrész kérdését a jogegységi és elszámolási törvény rendezte, a felperes ez irányú hivatkozása ezért okafogyott, és nincs annak jelentősége, hogy a később tisztességtelenné nyilvánított árfolyamrész is szerepel a THM-ben.

Részletes indokát adta a THM és az ügyleti kamat százalékos mértéke különbözőségének.

Hivatkozott arra, hogy a felek szerződése akként változó kamatozású, hogy az úgynevezett referenciakamat módosulása automatikusan vonja maga után az ügyleti kamat változását, ezért a szerződés meghatározza azokat a feltételeket, melyek bekövetkezése esetén az alperes a hiteldíj egyoldalú megváltoztatására jogosult, így megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjának is.

A 6/2013. PJE határozatban foglaltakra hivatkozással állította továbbá, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltakat sem sérti.

Továbbra is hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázat vonatkozásában az egyedi szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseivel megfelelő tájékoztatást adott a felperes részére.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság eljárása során lényeges eljárási szabálysértés nem történt, az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta. Az ítéltábla erre tekintettel az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel nem érintett rendelkezését, így a HIT2005.05.31 üzletszabályzat IV/7. pontja érvénytelenségének kimondását, illetőleg az alperes törzskönyv kiadására kötelező rendelkezést nem érintette, az elsőfokú bíróság ítéletét csupán a fenntartott fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta. Megjegyzi ugyanakkor az ítéltábla, hogy a felek HIT2000.06 számon kötött kölcsönszerződésének nem az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében hivatkozott HIT2006.05.31 számú üzletszabályzat, hanem a HIT/2005.06.01 számú üzletszabályzat képezte a részét.

A felperes hivatkozásával ellentétben kétséget kizáróan megállapítható, hogy a HIT/2005.06.01. számú üzletszabályzat a peres felek szerződésének részévé vált. A szerződés megkötésének időpontjában a devizaalapú hitelek M.-on széles körben elterjedtek, a devizaalapú hitelezéssel kapcsolatos rendelkezések, így az árfolyam változásából eredő kockázat adósra történő áthárítása a gyakorlatban elterjedt, ismert, széles körűen alkalmazott szerződési rendelkezések voltak, azok ezért nem tartoznak a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése által meghatározott körbe, ezen szerződési rendelkezések vonatkozásában az alperesi jogelődöt az ott írt kötelezettségek nem terheltek. Az üzletszabályzat a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése szerint akkor vált a szerződés részévé, ha annak alkalmazója lehetővé tette, hogy a felperes annak tartalmát megismerje, és ha ezeket a feltételeket a fogyasztó felperes kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. Nem szükséges azonban, hogy ezen általános szerződési feltételeket a fogyasztó ténylegesen megismerje, az üzletszabályzat

szerződés részévé válásához elegendő, ha annak alkalmazója a megismerhetőségre lehetőséget biztosított. Jelen perben éppen felperes csatolta a felek közötti eredeti kölcsönszerződés nyomtatványt, melyből megállapíthatóan az egyedi kölcsönszerződés, illetőleg az üzlet-szabályzat egymással fizikai egységet képzett. Az egyedi kölcsönszerződésben, közvetlenül az aláírása fölött a kölcsönbevevő kijelentette, hogy a kölcsönszerződésben és annak hátoldalán lévő opciós- és adásvételi szerződésben, valamint üzlet-szabályzatban (HIT/2005.06.01.) foglaltakat megismerte, megértette és azokat a nyilatkozat aláírásával magára nézve kötelezőnek ismerte el. Vita esetén az általános szerződési feltétel, üzletszabályzat alkalmazójának kell bizonyítania, hogy az általános szerződési feltétel megismerését a vele szerződő fél számára lehetővé tette, ezen bizonyítási kötelezettségének azonban akként is eleget tehet, hogy az adós erre vonatkozó nyilatkozatát a felek teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt kölcsönszerződésébe foglalja. Az alperes tehát éppen a felperes által is aláírt, írásos nyilatkozattal bizonyította, hogy az üzletszabályzat megismerésére lehetőséget biztosított, a felperes az üzletszabályzat ismeretében a kölcsönszerződést aláírta, a kölcsön összegét igénybe vette, annak visszafizetését megkezdte, azaz ráutaló magatartással ezen üzletszabályzatot elfogadta. Az üzletszabályzat tehát a Ptk. 205/B. § (1) bekezdése alapján a felek szerződésének részévé vált. Helytállóan utalt arra ugyan a felperes fellebbezésében, hogy a Szegedi Ítéltábla Pf.20.452/2007/3. sorszámú jogerős ítéletében a HIT/2005.06.01. számú üzletszabályzat XII.1. pontjának tisztesség-telenségét, érvénytelenségét mondta ki, ezért az alperes által később megalkotott üzletszabályzatok a perbeli kölcsönszerződés megítélése szempontjából nem alkalmazhatóak, ennek azonban a per érdemi eldöntésére kihatása nem volt.

A felperes hivatkozott arra, hogy az Üzletszabályzat nem felel meg a Hpt. 209. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Figyelemmel azonban arra, hogy a jogszabály ezen rendelkezés megsértéséhez nem fűzi az Üzletszabályzat, szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményét, a szerződés érvénytelensége ezen hivatkozás alapján még annak megalapozottsága esetén sem lenne megállapítható, az csupán az alperesi jogelőddel szembeni felügyeleti intézkedésre adna alapot.

A Pp. 73/A. § (1) bekezdés bb) pontja, valamint a Pp. 146/A. § szerint jelen perben a felperes keresetmódosításra vonatkozó lehetősége korlátozott, határidőhöz kötött volt. A kereset megváltoztatását jelenti, ha a felperes a szerződés érvénytelenségének megállapítását a korábban előterjesztettétől eltérő ténybeli alapon és jogi okfejtés alapján kéri. A felperes a szerződés érvénytelensége körében a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjának megsértésére csupán 2017. november 23. napján előterjesztett előkészítő iratában hivatkozott, holott az eljárás iratai már 2016. június 28. napján áttételre kerültek a Nyíregyházi Törvényszékre, keresetmódosítása ekként elkészt. A szerződés ezen jogszabályi rendelkezésekbe ütközés miatti nyilvánvaló semmiségben ugyanakkor nem szenved, figyelemmel arra, hogy az 1/2016. PJE határozat 1. pontja értelmében a kölcsönszerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak, ha a kölcsön összegét forintban határozza meg, feltéve, hogy az így meg-határozott kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Ekként foglalt állást az Európai Unió Bírósága a C-126/17. szám alatti ítéletében is. A törlesztőrészlet vonatkozásában a jogegységi határozat 2. pontja rögzítette, hogy az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja előírásainak, ha az írásba foglalt szerződés kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészletek számát, összegét és törlesztési időpontokat. A perbeli kölcsönszerződés forintban rögzíti a kölcsön összegét, valamint a törlesztőrészletek összegét is, mértékadó devizanemként svájci frankot tartalmaz, az üzletszabályzat I.15., I.16., I.20., I.22. pontjai alapján ugyanakkor mind a kölcsön, mind a fizetendő törlesztőrészletek összege svájci frankban is meghatározható, az átszámítás módja rendezett, ekként a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglaltaknak.

A felperes által hivatkozott Kúria Gfv.30.078/2013/14. szám alatti közbenső ítélete - mely EBH2013. G. 10. szám alatt került közzétételre - jelenleg már nem irányadó, figyelemmel arra, hogy a bíróságokra kötelezően irányadó 2/2014. PJE 3. pontjában a Kúria a határozat elvi bírósági határozatként való fenntartását megszüntette. A jogegységi határozat indokolása szerint az abban kifejtettek meghaladottá váltak, a határozatnak az a tétele, hogy a különmemű árfolyam alkalmazása során felmerülő különbözet, mint költség mértékének feltüntetésének hiánya a szerződés semmisségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, már nem tartható fenn. A jogegységi határozat ugyanis tisztességtelennek minősítette a különmemű árfolyam alkalmazását, amelynek következménye, hogy tisztességtelen rendelkezések helyébe a Ptk. dispozitív rendelkezései lépnek, egy tisztességtelen szerződési rendelkezés feltüntetésének elmaradása miatt a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján nem minősíthető jogszabályba ütközőnek. Az elszámolási törvény alapján az árfolyamrés címén fogyasztóval szemben érvényesített költségek a felek között elszámolásra kerültek, erre tekintettel ezen hivatkozás alapján a szerződés érvénytelensége a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerint sem állapítható meg. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a THM számítására irányadó 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 11/B. § (1) bekezdés a) pontja szerint a THM számítása során devizaalapú kölcsönök esetén a pénzügyi intézménynél alkalmazott, a szerződés megkötését megelőző 10. napnál nem régebbi deviza árfolyamot kell figyelembe venni, maga a THM tehát az árfolyamrés költségét nem tartalmazza.

Helytállóan utalt arra az alperes fellebbezési ellenkérelmében, hogy a THM számítása során kizárólag a szerződésszerű teljesítéssel felmerült költségeket kell figyelembe venni. A 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 8. § (2) bekezdése értelmében a THM számításánál nem vehető figyelembe a késedelmi kamat és az egyéb olyan fizetési kötelezettség, mely a szerződésben vállalt kötelezettség nem teljesítéséből származik, a biztosítási garanciadíjak, valamint az átutalási díjak és a prolongálási költség sem.

A felperes hivatkozásával ellentétben a szerződés részét képező üzletszabályzat kifejezetten utal a hirdetményre, az üzletszabályzat I.30. pontja tartalmazza annak definícióját is. A hirdetményben a pénzügyi intézmény a Hpt. 203. § (3) bekezdése alapján köteles közzétenni az üzletszabályzatát, a kamatokat, szolgáltatási díjakat és ügyfeleket terhelő egyéb költségeket, késedelmi kamatokat és a kamatszámítás módszerét is. A hirdetmény ekként a felek szerződésére is irányadó, az megfelelően tartalmazza a THM számítása során nem érvényesített költségeket.

A teljes hiteldíjmutató számítása a 41/1997. (III.5.) Kormányrendeletben rögzített képlet alapján történik. A Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerint a kölcsönszerződésben a THM százalékos mértékének feltüntetése szükséges, nem szükséges azonban a szerződésben feltüntetni a kiszámítás ellenőrzéséhez szükséges külön adatokat.

Utal arra az ítéletábra, hogy amennyiben a THM a szerződésben nem megfelelően kerül feltüntetésre, úgy a kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontja alapján nem érvénytelen, önmagában ugyanis az a tény, hogy a kölcsönszerződésben a THM nem valós adatot tartalmaz, a szerződés semmisségét nem eredményezi (Kúria Gfv.VII.30.068/2017/8.).

Ahogy arra az alperes fellebbezési ellenkérelmében helytállóan hivatkozott, ha valamely költség a THM számítása során nem került figyelembevételre és azon költséget sem az üzletszabályzat, sem a hirdetmény nem tartalmazza, annak következménye szintén nem a szerződés érvénytelensége, hanem csupán az, hogy az alperes, mint kölcsönbeadó ezen költséget a fogyasztóval szemben alappal nem érvényesítheti.

Nem vitatható, azt az alperes fellebbezési ellenkérelmében is elismerte, hogy a felek kölcsönszerződése az ügyleti kamat százalékos mértékét nem tartalmazza, a szerződés ekként a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközik. Az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében ezt ugyan nem mondta ki, azonban az ítélet indoklásából megállapítható, hogy a szerződés ezen

hiányosságon alapuló érvénytelenségét észlelte és az irányadó - a BH2017. 159. szám alatti eseti döntésben is megjelenő - bírói gyakorlatnak megfelelően a szerződés érvényessé nyilvánításáról rendelkezett. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása e körben valóban félreérthető, mert az ítélet 9. oldalának második bekezdésében az elsőfokú bíróság még azt rögzítette, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló érvénytelenség kérdésével érdemben nem foglalkozott - megjegyzi az ítélet, hogy az ott hivatkozott számú végzés nem jelen perben, más tényállás mellett született - azonban ezt követően a szerződés ezen érvénytelenségét az ott írtak szerint részletezett módon az érvényessé nyilvánítással kiküszöbölte.

Az ítélet, hogy jelen perben a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközés miatti érvénytelensége érdemben vizsgálendő volt, az ügyleti kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiányában a kölcsönszerződés érvénytelen. Egyetértett ugyanakkor az ítélet azzal, hogy figyelemmel a 6/2013. PJE határozat 4. pontjában, valamint a Legfelsőbb Bíróság 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pontjában foglaltakra, a szerződés érvényessé nyilvánításának volt helye.

A szerződésben a felek kétséget kizáróan megállapodtak abban, hogy a kölcsön összege után a felperes kamat megfizetésére is köteles, melyet alátámaszt az üzletszabályzat IV.4. pontja, mely kifejezetten rögzíti, hogy a hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani, rögzíti a kamatszámítás képletét is, az egyedi kölcsönszerződés pedig tartalmazza a kölcsön összegét és az összeg megfizetendő törlesztőrészlet összegét is, mely utóbbi a kölcsön összegétől magasabb. Az üzlet-szabályzat I.15. pontja alapján abszolút számmal az egyedi kölcsönszerződésből a kikötött ügyleti kamat mértéke megállapítható, a szerződés adataiból a kamat éves százalékos mértéke is kiszámítható. A felek tehát szerződésükben az ügyleti kamat mértékében a felperes által fizetendő havi törlesztőrészletek összegének, a teljes hitel-díjmutatónak, illetőleg az összes visszafizetendő törlesztőrészletnek a meghatározásával nominális összegben, ténylegesen megállapodtak, csupán az ügyleti kamat százalékos mértékének feltüntetése maradt el. A felperes által szerződés szerint fizetendő ügyleti kamat összege az üzletszabályzat I.15. pontja alapján abszolút számmal az összes törlesztőrészlet összegéből a kölcsön összegének kivonásával kiszámítható volt, a felek szerződése így megfelelt a Hpt. 210. § (2) bekezdésében írtaknak, a felek akarati konszenzusa az ilyen összegű ügyleti kamat megfizetésére kiterjedt. A bíróság a szerződés érvényessé nyilvánítása során csupán ezen abszolút számmal kikötött ügyleti kamat más formában, százalékos mértékben való feltüntetését pótolta. A szerződésben egyébként szereplő szerződési feltétel más formában való feltüntetése ugyanakkor nem jelenti a szerződés tartalmának módosítását, ezért nem sérti a felek szerződéses szabadságát és nem ütközik az Európai Unió Bírósága C-618/10. számú ítéletében kifejtettekbe sem.

Megjegyzi az ítélet, hogy a fellebbezésben e körben a Hpt. 205. §-ára való hivatkozás a fellebbezés 8. oldalán nyilvánvaló elírás, hiszen az a betétesek tájékoztatására vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. A felperes itt valószínűsíthetően a Ptk. 205. §-ára kívánt hivatkozni, azonban ahogy az fentebb kifejtésre került, a felek ügyleti akarata, Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott megállapodása az ügyleti kamat mértékére kiterjedt.

Az elsőfokú bíróság a szerződés érvényessé nyilvánítása során a perben beszerzett bizonyítékokat megfelelően értékelve, helytállóan rögzítette az induló ügyleti kamat százalékos mértékét. Az alperes 10/A/9. sorszám alatt csatolta arra vonatkozó részletes számítást, hogy a kölcsön összege és a szerződésben rendelkezésre álló egyéb adatok alapján az ügyleti kamat százalékos mértéke a szerződés megkötésének időpontjában kiszámítható, az 4,93 %. A felperes által kihallgatni kért tanú, S. S. 35/A/1. sorszám alatt csatolta az elszámolási törvény alapján az alperes által készített részletes elszámolást is, melyben az induló ügyleti kamatláb szintén 4,93 %-ban került

meghatározásra. A felperes jogi képviselője útján az ügyleti kamat százalékos mértékét ugyan a perben vitatta, azonban az általa helyesnek talált és az alperes marasztalásának alapjául állított elszámolásban az üzleti kamat induló százalékos mértékét maga is 4,93 %-ban határozta meg. A felperes által fellebbezésében is hivatkozott S. S. tanú e körben állította, hogy ő kamatként azt a kamatot vette figyelembe, amit a THM meghatározott, ez pedig a 4,93 %, akként nyilatkozott, hogy a szerződésben meghatározott teljes hiteldíjmutató 5 %-os mértékéből a 4,93 %-os mértékű ügyleti kamat számítható ki.

A felperes fellebbezésében is sérelmezte, hogy habár az alperes nyilatkozata szerint a hiteldíj kizárólag az ügyleti kamatot foglalja magában, a teljes hiteldíjmutató és az ügyleti kamat százalékos mértéke egymástól eltér. Ugyanakkor a teljes hiteldíjmutató és az ügyleti kamatláb meghatározása eltérő számítási metódus alapján történik, a teljes hiteldíjmutató olyan mutatószám, melynek kiszámítása a pénz idő értékének figyelembevételén alapul, a 41/1997. (III.5.) Kormányrendelet 5. számú mellékletében rögzített képlet alapján történik. Ezen képletre is figyelemmel a THM százalékos mértéke és az ügyleti kamat százalékos mértéke abban az esetben sem egyezhet meg, ha a hiteldíjban ügyleti kamaton kívül más költséget a hitelező nem érvényesít. Ezt támasztotta alá a szintén felperes által hivatkozott és általa kihallgatni kért S. S. tanú is, aki szerint ismert összefüggés, hogy a kamat mértéke mindig kevesebb, mint a THM, mert az funkciójában más (35. sorszám alatti jegyzőkönyv 3. oldal).

A felperes vitatta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy az alperes konverziós költséget csupán egy alkalommal számított fel, hiszen ténylegesen konverziót sem végzett a szerződés élettartama alatt. E körben is hivatkozott a Kúria Gfv.30.078/2013/14. számú közbenső ítéletében foglaltakra, azonban azon közbenső ítélet a jelenlegitől lényegesen eltérő tényállás mellett született: azon esetben a felek egyezően nyilatkozták, hogy a folyósításkor a pénzügyi intézmény a devizát forintra váltotta, majd a törlesztésekkor a forintot visszaváltotta devizára, azaz konverziós szolgáltatást nyújtott. Jelen perben ilyen egyező nyilatkozatot a felek nem tettek. Figyelemmel arra, hogy az induló ügyleti kamat mértékét, illetőleg a THM mértékét és a szerződés megkötésének időpontjában kellett meghatároznia az alperesnek, a szerződés későbbi léte alatt a felperes szerződésszegő magatartásával összefüggésben esetlegesen mégis elvégzett későbbi konverzió költsége - amely tehát a felek szerződésszerű teljesítése esetén nem merült volna fel - figyelembevétele a THM számítása során nem volt lehetséges.

Az alperes tehát a kamatszámítás részletes levezetésével az induló ügyleti kamat százalékos mértékét igazolta, az így kiszámított ügyleti kamatmértéket a felülvizsgált elszámolás adatai is alátámasztották, azt a fentiek szerint a felperes alappal kétségbe vonni nem tudta, ezért az az ítélezés alapjául aggálytalanul elfogadható volt.

Az ítéletábra osztotta az elsőfokú bíróság által a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjának megsértésére alapított felperesi igénnyel kapcsolatban kifejtetteket, azt csupán annyival egészíti ki, hogy az ügyleti kamat referencia kamat változása miatti módosulásán túli esetleges hiteldíj módosítás tisztességtelenségét a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdése vélelmezte, mely vélelmet az alperes által indított közérdekű perben megdönteni nem sikerült, az ezzel kapcsolatosan esetlegesen tisztességtelenül felszámított összegek elszámolása a felek között az elszámolási törvény alapján már megtörtént. Mindezekre tekintettel erre alapítottan a felperes további igényt nem érvényesíthet.

Az ítéletábra nem osztotta az elsőfokú bíróság ítéletének 11. oldalán rögzített azon megállapítást, mely szerint a szerződés minden részében egyedileg megtárgyalt. Az üzletszabályzat rendelkezései, illetőleg opciós- és adásvételi szerződés teljes egészében, az egyedi kölcsönszerződés a gépjárműre vonatkozó adatok, a kölcsön összege, törlesztőrészletek száma, saját rész, havi törlesztőrészletek

száma és mértéke, THM mértéke, az összeg törlesztőrészlet mértéke, valamint a kiválasztott mértékadó devizanem és a kölcsönbevevő által választott kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolásának megjelölésén kívül szintén az alperes által előre, több szerződés megkötésének céljából rögzített szabályozást tartalmaznak. Ennek megfelelően a szerződési kikötések tisztességtelensége vizsgálható volt, az elsőfokú bíróság ítéletében a fent idézett álláspontjával ellentétben kifejezetten vizsgálta is a szerződés tisztesség-telenségét az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás körében.

A felperes fellebbezésében hivatkozott arra is, hogy az üzletszabályzat ügyleti kamatra vonatkozó rendelkezései tisztességtelenek, mert a kamat mértéke különböző pontokban meghatározott, az üzletszabályzat a kamat mértékének megállapításához aránytalan terhet ró az adósra. Ugyanakkor a szerződésben kikötött kamat számítására lényegében az üzletszabályzat I.15. és IV.4. pontja vonatkozik. Az I.15. pont egy összeadási műveletet határoz meg, míg a IV.4. pont tartalmazza a kölcsön után felszámítható kamat kiszámításának képletét. Önmagában azonban matematikai képletek alkalmazása a szerződési feltételt nem teszi tisztességtelenné. A szerződés megkötésekor az ügyleti kamat nominális összege az üzletszabályzat I.15. pontja alapján az összes visszafizetendő összeg és a kölcsöntőke különbözeteként meghatározható, a THM szerződés-ben feltüntetett mértéke alapján a szerződés más szerződésekkel összehasonlítható volt, ekként a szerződés ezen rendelkezéseinek tisztességtelensége nem állapítható meg.

A szerződő feleket a Ptk. 205. § (4) bekezdése alapján általános együttműködési kötelezettség terheli már a szerződés megkötését megelőzően is a Ptk. 205. § (3) bekezdése szerint, a szerződés megkötését megelőzően is tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a felek közötti információs egyensúlyhiányra tekintettel az általános elváráshoz képest további, a kölcsönbeadót terhelő tájékoztatási kötelezettséget fogalmaz meg a Hpt. 203. § (6) bekezdése, melynek lényeges tartamát a Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja adja meg akként, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatnak devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását kell tartalmaznia. A Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében írt tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmulasztásához azonban a törvény közvetlenül nem rendeli a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményét, ezért az itt írt tájékoztatási kötelezettség megsértésének okából a szerződés semmissége a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján nem állapítható meg. A tájékoztatás hiányossága esetén ugyanakkor vizsgálható a deviza elszámolást kikötő szerződési kikötés tisztességtelensége.

A PSZÁF felperes által hivatkozott határozatában valóban megállapította, hogy az alperesi jogelőd 2005-2008. évek között nem alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatot, mellyel megsértette az ügyféltájékoztatási szabályokat, ennek jogkövetkezménye azonban a fentiek szerint nem a szerződés érvénytelensége, hanem a PSZÁF által kiszabott bírság.

Amennyiben a kölcsönbeadó külön kockázatfeltáró nyilatkozatot nem alkalmaz, a kölcsönszerződés rendelkezései, az ahhoz tartozó üzletszabályzat, illetőleg egyéb okiratok és a szerződéskötés során elhangzott tájékoztatás vizsgálatával kell azt megítélni, hogy az alperesi jogelőd a szerződéskötés során az elvárt tartalmú tájékoztatást megadta-e.

Az egyedi kölcsönszerződésben a felek mértékadó devizanemként svájci frankot jelöltek meg, maga az egyedi kölcsönszerződés tartalmazza a kölcsönbevevő által választott kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) kiválasztott elszámolási módját is. A felperes által választott havi fix konstrukciónál rögzíti, hogy a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik, a fizetendő kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő - azonos

törlesztőrészletek mellett - meghosszabbodik, míg visszajáró kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) összegét a hitelező visszautalja a kölcsönbevevőnek. A szerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja pedig kifejezetten tartalmazza, hogy a mértékadó devizanem és forint közötti árfolyamváltozás kockázattal jár, melyet teljes egészében az adós köteles viselni. Már önmagában ezen két rendelkezésből is az átlagosan körültekintő, figyelmes fogyasztó számára érzékelhető volt, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázatot tartalmaz, melyet ő köteles viselni. Az üzletszabályzat emellett további, az árfolyamkockázatra utaló rendelkezéseket is tartalmaz az I.22., I.23. b) és c), I.21. pontokban, illetőleg a XI. fejezetben. Az üzletszabályzat I.23. b) pontja ugyan elsődlegesen kamatváltozás II-t jelölt meg, de az utána következő zárójeles magyarázatból a rendelkezés átolvasása után egyértelmű az átlagos fogyasztó számára is, hogy az ténylegesen nem kamatváltozásra, hanem árfolyamváltozásra vonatkozik, a zárójeles definíció alapján a felperes a Ptk. 207. §-a alapján is ezen rendelkezéseket kizárólag árfolyamváltozásra vonatkozóan értelmezhetette. Ezen rendelkezésből, illetőleg az üzletszabályzat IV.6. pontjából egyértelműen megállapítható, hogy az adósnak a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az árfolyamváltozást meg kell fizetnie. A havi fix konstrukció esetén a megfizetésre vonatkozó rendelkezéseket külön fejezet tartalmazza. Az üzletszabályzat I.21. pontja rendkívüli árfolyameseményként definiálja az árfolyam 150 %-os emelkedését, melyből egy átlagos fogyasztó számára egyértelműen az is megállapítható, hogy az árfolyam akár szélsőséges mértékben is változhat, az árfolyam kockázatviselésének felső határa nincs.

Jelen perben a Pp. 164. § (1) bekezdése, valamint a 2/2014. PJE határozat rendelkezése szerint is valóban alperesnek kellett bizonyítania, hogy az árfolyamkockázat tekintetében az elvárt tartalmú tájékoztatást a felperes részére megadta, az alperes ezen bizonyítási kötelezettségének az egyedi kölcsönszerződés és az üzletszabályzat, mint okirati bizonyítékok útján eleget tett. Ahogyan arra a 6/2013. PJE határozat is kitért, a kölcsönvevőtől, különösen ilyen hosszú távú szerződés esetén, minimálisan elvárható, hogy a szerződést, valamint annak részét képező üzletszabályzatot is a szerződés megkötése előtt alaposan áttanulmányozza és szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Az alperesi jogelőd által készített okiratok, így az egyedi kölcsönszerződés, illetőleg a szerződés részét képező üzletszabályzat az árfolyamkockázat vonatkozásában a megfelelő tájékoztatást tartalmazta, amennyiben a fogyasztó felperes arról azért nem szerzett tudomást, mert a szerződéseket elolvasás nélkül írta alá, úgy ez a Ptk. 4. § (4) bekezdése alapján az ő terhére esik.

Az alperesi jogelőd tehát az árfolyamkockázat körében előírt tájékoztatási kötelezettségét teljesítette, azt a felperesnek kellett volna bizonyítani, hogy a szerződés megkötésének során az alperes képviselőjében eljáró személytől az írásba foglalttal ellentétes tartalmú tájékoztatást kapott, a perben azonban a felperes ezt nem bizonyította.

A felperes fellebbezésében utalt arra is, hogy az alperes ténylegesen pénzváltási tevékenységet nem végezhetett, ezért nem volt jogosult sem árfolyamváltozásból eredő költség, sem konverziós díj felszámítására. A 6/2013. PJE határozatban foglaltak szerint a devizaalapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és törlesztésére pedig forintban kerül sor, a szerződés kirovó és lerovó pénzneme tehát eltér egymástól. A Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint a más pénznemben kirovott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani, amely átszámítás azonban nem jelent pénzváltást, csupán a folyósított összegnek, illetve törlesztett összegeknek a teljesítéskori árfolyam alapján történő kiszámítását. Az alperes tényleges pénzváltást tehát a szerződéssel kapcsolatban nem végzett. Ezen szerződés tartalmi eleme volt ugyanakkor az árfolyamkockázat viselése az akkor elérhető forint

kamatoknál kedvezőbb kamatmérték fejében. Tényleges pénz-váltási tevékenység hiányában a szerződés a Hpt. 5. § (2) bekezdés d) pontjába sem ütközik.

Nem okozza a szerződés érvénytelenségét az sem, ha az alperes, illetőleg alperesi jogelőd a havi fix törlesztőrészekben történő megállapodás mellett is az árfolyamváltozást a szerződés futamideje közben is esetlegesen kiterhelte a felperesre, részben, mert az üzletszabályzat XI.3. pontja erre részére felhatalmazást adott, részben azért, mert a szerződés érvénytelenségi okának fennállását mindig a szerződéskötés időpontjában kell vizsgálni, a szerződés megkötését követően tanúsított magatartások az érvénytelenségi ok vizsgálata során figyelmen kívül maradnak.

A felperes fellebbezésében is hivatkozott arra, hogy az üzletszabályzat teljes egészében, illetőleg az általa meghatározott pontjai tekintetében tisztességtelen, azaz érvénytelen. E körben is utal arra az ítéletre, hogy a felperes ezen kereseti kérelmét a Pp. 146/A. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn túl, 2017. áprilisában terjesztette elő, ezért az érdemben nem volt vizsgálható.

Megjegyzni ugyanakkor az ítéletre, hogy kizárólag a szerződés tartalmát jelentő jogok vagy kötelezettségek teljesítésére vonatkozó szerződéses kitétel tisztességtelensége vizsgálható, a szerződésben szereplő fogalom meghatározások - mint a felperes által hivatkozott I/16., I/17., I.18., I.19., I.20., I.21., I.22., I.25. - pontok tisztességtelensége nem. Ezen pontok nem a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítását, hanem fogalom meghatározásokat tartalmaznak, a szerződő felek számára sem jogokat, sem kötelezettségeket nem határoznak meg.

A felperesek által szintén hivatkozott I.23. pont a) és c) pontja részben a kamat-változásra, részben pedig az árfolyamváltozás elszámolására vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz, mely rendelkezések a fentebb kifejtettek szerint szintén nem tisztességtelenek.

A IV.5. pont szerint a hitelező jogosult a kamatváltozás egyszeri, az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott még ki nem fizetett törlesztőrészeket egyoldalúan megváltoztatni, az ítéletre ugyanakkor az ítélet korábbi részében már kifejtette, hogy a kölcsönszerződés nem ütközik a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjába, annak az elszámolási törvény szerint módosított tartalmára tekintettel.

A kölcsönszerződés IV.6. pontja a kamatra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza, mely nem tekinthető tisztességtelennek, ahogy azt az ítéletre az ítélet korábbi rendelkezései körében kifejtette, míg a V.6. pontja, valamint a felsorolt további pontjai árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, melyek tisztességtelensége a fentebb kifejtettek alapján nem állapítható meg.

A felperes hivatkozott arra is, hogy mivel a kölcsönszerződés érvényesen nem jött létre, annak azonnali hatályú felmondással történő megszüntetése sem volt lehetséges.

Az ítéletre rámutat, hogy a felperes által többször használt „érvényesen nem jött létre” kitétel nem értelmezhető, hiszen a szerződés létrejött és annak érvénytelensége egymással össze nem mosható jogi fogalmak. A szerződés létrejött körében az vizsgálendő a Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel, hogy a felek a szerződés lényeges vagy bármelyikül által lényegesnek minősített kérdésekben megállapodtak-e. Amennyiben ezen kérdésekben megállapodtak, a szerződés létrejött. Ettől elkülönült kérdés a szerződés érvényessége, amely azonban csak létrejött szerződések esetében vizsgálható.

A felek közötti kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján ugyan érvénytelen, azonban mivel a felek a felperes által fizetendő ügyleti kamat mértékét abszolút számmal meghatározták, a szerződés formai hiányossága a felek szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit,

a felek között szerződésből eredő elszámolást nem érintette. Az elsőfokú bíróság a szerződést érvényessé nyilvánította, ekként az érvénytelenség okát kiküszöbölte, ezért a szerződés azonnali hatályú felmondása jog-szabályba nem ütközött, nem érvénytelen.

A felperes fellebbezésében kérte továbbá az ítélet felülvizsgálatát a kölcsönviszony elszámolása tekintetében. Állította, hogy az alperes elszámolása helytelen, az általa helyesnek ítélt elszámolás szerint ténylegesen 315 061 forint túlfizetésben van.

Az ítéletábra rögzíti, hogy jelen per tárgya nem a felek közötti szerződésből eredő elszámolás helyességének vagy helytelenségének a megállapítása volt, a felperes a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt terjesztett elő keresetet és csak ezen érvénytelenségi keresetéhez kapcsolódóan terjesztette elő az elszámolási törvény 37. § (1) bekezdésének megfelelően a szerződés érvénytelenségének esetére vonatkozó elszámolást. A felek közötti kölcsönszerződésből eredő újabb elszámolásra csak akkor kerülhetett volna sor jelen perben, ha a bíróság a kölcsönszerződés olyan érvénytelenségét állapítja meg, amely a felek közötti elszámolásra is kihat. Ilyen érvénytelenség megállapítására azonban nem került sor.

Ahogy arra az elsőfokú bíróság is helytállóan rámutatott ítéletében, a felülvizsgált elszámolás a felek között megtörtént, annak tartalma, az elszámolás módja, módszere a perben nem volt vitatható. Csak abban az esetben van ugyanis lehetőség a felek közötti elszámolás fordulónapjáig terjedő alperesi elszámolás módosítására, ha a kölcsön-szerződés a jogegységi törvényben meghatározott két érvénytelenségi okon túli további olyan érvénytelenségi okban szenved, ami a felek közötti elszámolásra kihat.

A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütközése a fentiek szerint csak formai hiányosság, a felek közötti elszámolást nem érinti, ekként viszont a felülvizsgált elszámolás vitatására, érdemi vizsgálatára a bíróságnak az elszámolási törvény 29. §-a alapján lehetősége nincs. A felülvizsgált elszámolás tartalma a felperesi hivatkozással ellentétben nem csupán a tisztességtelenül felszámított összeg, hanem a teljes számítás, így a felperes által vitatott számítási mód, az egyes befizetések elszámolása, a felülvizsgált elszámolást követően még fennálló tartozás összege is kizárólag az elszámolási törvényben meghatározott speciális eljárás keretei között volt vitatható. A felperes jelen perben előadottakat azon eljárás keretei között érvényesíthette volna, az elszámolási törvényben meghatározott speciális eljárás keretei között lett volna helye a S. S. tanú által benyújtott számítások előterjesztésének, illetőleg arra alapított igény érvényesítésének is. A felperes ugyanakkor az elszámolással szemben a PBT eljárását nem kezdeményezte, az elszámolás így felülvizsgált, az elszámolás fordulónapjáig az alperes által alkalmazott számítási módszer, az elszámolás helyessége, illetőleg a fennálló tartozás összege nem volt vitássá tehető. Az elszámolás fordulónapját követően pedig annak felülvizsgálatára azért nem volt lehetőség, mivel nem az elszámolás helyessége volt jelen per tárgya.

Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg továbbá, hogy a felek között ténylegesen kölcsönszerződés és nem befektetési szerződés jött létre. A szerződés létrejöttének vizsgálatakor elsősorban a feleknek a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát kell figyelembe venni. A szerződésben a felek egyértelműen kölcsön nyújtásában és annak visszafizetésében állapodtak meg, a szerződés a kölcsönszerződés tartalmi elemeit rögzíti. Annak a szerződés jogi jellegének megítélése szempontjából nincs jelentősége, hogy az alperes a felperes részére nyújtott kölcsön összegét milyen forrásból teremtette elő. A létrejött szerződés jogi jellegének megítélése során közömbös továbbá az is, hogy a szerződés alapján az alperes az elszámolást helytállóan vagy esetlegesen hibásan végezte-e el.

Az elsőfokú bíróság ugyanakkor tévesen állapította meg a pertárgy értékét és annak alapján megfizetendő feljegyzett kereseti illeték összegét.

A felperes keresete látszólagos és valóságos keresethalmazatot is tartalmazott, a szerződés érvénytelensége körében előadott egyes kereseti kérelmei egymással látszólagos halmazatot, míg a szerződés érvénytelenségének megállapítására, illetőleg a törzskönyv kiadására irányuló kereseti kérelme valóságos keresethalmazatot képezett. A per tárgyának értéke a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelem tekintetében nem pusztán a felperes által megjelölt túlfizetés összege. A felperes kereseti kérelme lényegében arra irányul, hogy a bíróság állapítsa meg, az alperes nyilvántartásai szerint fennálló követelés összegével nem tartozik és emellett kötelezze a keresetben meghatározott összeg megfizetésére az alperest. A per tárgyának értéke ekként a felperest az alperes nyilvántartása szerint a törvényi elszámolást követően még terhelő 1 515 685 forint és a felperes által alperes tartozásaként megjelölt 315 061 forint együttes összege, azaz 1 830 746 forint, mely után az illeték mértéke az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján 109 800 forint. Emellett felszámítandó még a tényleges keresethalmazatban álló törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem összege, mely kereset tekintetében a per tárgyának értéke nem meghatározható, a lerovandó kereseti illeték mértéke így 36 000 forint.

Az alperes a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem vonatkozásában teljes egészében pervesztes lett, ezért a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, valamint az Itv. 59. § (1) bekezdése alapján az erre eső illetéket megfizetni köteles. A szerződés érvénytelenségének megállapítása körében ugyanakkor lényegében a felperes lett pervesztes, hiszen a megállapított érvénytelenségi ok a felek közötti elszámolást nem érintette, így az érvénytelenségi keresetre eső 109 800 forint illetéket a fenti jogszabályhelyek alapján a felperes köteles megfizetni a Magyar Állam részére.

Az ítélet tábla mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, míg fellebbezett részének az illeték megfizetésére vonatkozó rendelkezését megváltoztatta, ezt meghaladóan pedig az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése eredményre nem vezetett, ezért köteles megfizetni a Pp. 78. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és az Itv. 59. § (1) bekezdése alapján a feljegyzett fellebbezési illetéket.

Köteles továbbá megfizetni a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes másodfokú eljárással felmerült költségét, melynek mértéke a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján volt megállapítható, azonban annak mértékét az ítélet tábla a (6) bekezdésre tekintettel mérsékelte, mivel az alperesi képviselő a tárgyaláson nem jelent meg, a másodfokú eljárásban - visszavont fellebbezésén túl - csupán egy fellebbezési ellenkérelmet készített, amely lényegében nagyjából az elsőfokú eljárás során már kifejtetteket tartalmazta.

Az ítélet ellen az alperes is terjesztett elő fellebbezést, amelyen 48 000 forint eljárási illetéket lerótt, ezen fellebbezését azonban még a másodfokú tárgyalás megkezdése előtt visszavonta, ezért az Itv. 58. § (1) bekezdése alapján a lerótt 48 000 forint illeték 10 %-ának viselésére köteles. Az ezt meghaladóan lerótt fellebbezési illeték visszatérítéséről rendelkezett az ítélet tábla az Itv. 80. § (2) bekezdése alapján azzal, hogy az erről rendelkező határozat az elsőfokú bíróság küldi meg az illetékes Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak.

Debrecen, 2018. április 26.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -